

על כל יחיד ויחיד, ולכן כשלא הספיק לקרוא בתורה בשחרית השתדל לקרוא במנחה.

★★

אולם נראה שיתכן וגם הגר"ח נקט שגדר קריאת התורה הוא חובת הציבור ואינו חיוב על היחיד, והסיבה שקרא בתורה במנחה ביום שני היתה בגלל שסבר שחיוב קריאת התורה ביום שני אינו חיוב בתפילת שחרית דוקא אלא חיוב לקרוא ביום זה בתורה. והטעם הוא, כפי שהבאנו בתחילת הדברים, מכיון שעיקרה של התקנה לקרוא בתורה ברבים בשבת ובשני וחמישי היה "כדי שלא יהו שלושה ימים בלא שמיעת תורה", והיינו שיש דין בימים אלו לקרוא בתורה, ואם כן לאו דוקא בשחרית, ואם לא קראו בשחרית יש לקרוא במנחה, ולא בתורת תשלומין.

ומעתה יתכן וגם הנהגת הגר"ח נבעה מסיבה זו, ולא כפי שכתב בספר נפש הרב שהחמיר הגר"ח "כדעת הגר"ח שקריאת התורה היא חובת היחיד", ובאמת סבר הגר"ח שהגר"ח קרא במנחה בגלל שחיוב קריאת התורה הוא על היום. עכ"ד.

★★

כתב הגאון ר' יוסף ענגיל ז"ל בספרו ציונים לתורה (כלל ט):

נסתפקתי מצות קריאת התורה מה עניינה אם החיוב הוא אך השמיעה לדברי תורה הנקראים או שבאמת מחויבים כל א' וא' לקרות רק שהקורא מוציא אותם בקריאתו.

והנה לפי המבואר בב"ק (דף פ"ב ע"א) דעיקר התקנה היתה שכיון שהלכו ג' ימים בלא תורה נלאו כו' עמדו נביאים שביניהם ותקנו להם שיהיו קורין כו', נראה מזה דעיקר מצות קריאת התורה הוא אך לקיים מצות ת"ת, וא"כ מוכח דהמצוה היא השמיעה לבד, דלענין מצות לימוד תורה וודאי דעיקר המצוה הוא אך הידיעה וההבנה לבד וכמבואר בבאורי הגר"א לאו"ח ה' ברכת התורה ע"ש שתמה עמ"ש המחבר דהמהרהר בד"ת א"צ לברך, ותמה, הא כתיב והגית בה וגו' והגיון הוא בלב וכמ"ש והגיון לבי לפניך יעושה בבאור הגר"א, ובעירובין פרק כיצד מעברין הגדילו חכז"ל מעלת הדיבור בתורה לתועלת

ומיעוטא שכבר קראו, יהיה חיוב לקרוא בתורה מדין רובו ככולו שכעת ישנם עשרה ואפשר לקרוא בפניהם בתורה.

★★

וכתב רבי צבי רייזמן שיחי' בספרו רץ כצבי (ח"א או"ח סי' ג' אות ג'):

ובענין חקירת הגר"ח יש שני מעשי רב בזה.

בשו"ת מהרש"ג (סימן צב) מביא בשם שער הכוונות, שהאריז"ל התפלל זמן רב בביתו ולא קרא בתורה ולא היה חושש שלא היה לו ספר תורה בין בחול ובין בשבת. ואם כן מפורש שדעת האריז"ל היתה כפי הצד הראשון בחקירת הגר"ח, שגדר קריאת התורה הוא חובת הציבור, וכל עוד לא הזדמנו עשרה ביחד, לא חלה חובת קריאת התורה על כל יחיד ויחיד, ולכן לא הקפיד לקרוא בתורה בין בחול בין בשבת, כי כנראה לא היה במחיצתו עשרה אנשים.

מאידך, בסידור צלותא דאברהם בפירוש עמק ברכה (עמ' שסו, בענין קריאת התורה) כתב: "הוראה למעשה מהגאון הצדיק ר' חיים מבריסק, כשהייתי עמו בועד לא היה לנו ביום ב' בשחרית להתפלל בציבור, ולמנחה היה לנו מנין, וצוה להוציא ספר תורה ולקרות בו קודם מנחה". ומשמע מכך שהכריע הגר"ח כפי הצד השני בחקירתו, שחיוב קריאת התורה הוא חיוב כל כל יחיד ויחיד, אלא שהדין הוא, שאין קריאת התורה אלא אם כן יש ציבור של עשרה. ולכן אם לא היה בשחרית עשרה, כאשר מזדמנים לאחר מכן עשרה יש עליהם חיוב לקרוא נוגם אם רק רובם מחוייבים בקריאה, ומיעוטם כבר שמעו, יש חיוב קריאת התורה, וכמו שביאר הגר"ח שלפי צד זה בחקירתו, יש דין "רובו ככולו".

וכך גם הביא בספר נפש הרב (עמ' קל) שהגר"ח סולובייצ'יק נסע מבוסטון לשייבה ביום שני ולא היה יכול לשמוע קריאת התורה בבוקר קודם שנסע, והיה שואל את התלמידים לאחר גמר שיעוריו אולי יש עוד אחרים שלא שמעו קריאת התורה והיה עושה מנין, וככה נהג, היו אומרים אשרי של מנחה, חצי קדיש, קריאת התורה, חצי קדיש עוד פעם והתפללו מנחה, כי נוהג היה רבנו להחמיר כדעת הגר"ח שקריאת התורה היא חובת היחיד". ומשמע ממעשהו של הגר"ח שהבין שזקנו הגר"ח הכריע כפי הצד בחקירתו שחיוב קריאת התורה הוא